

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

Навчання з предмета «Основи здоров'я» має на меті опанування учнями знань про здоров'я людини, виховання свідомого ставлення до власного здоров'я, формування здорового способу життя, здоров'язбережувальних та здоров'яформувальних навичок, ортобіотичної, життєвої компетентностей, опанування навичками безпечної для особистого здоров'я та здоров'я оточуючих поведінки.

Пріоритетним напрямом предмета «Основи здоров'я» вважається набуття певних вмінь запобігати нещасним випадкам шляхом формування свідомого ставлення до особистого здоров'я та безпеки оточуючих.

Об'єктами оцінювання в учня у процесі вивчення предмету є передусім структурні компоненти його навчально-практичної (процес учіння) та здоров'язбережувальної діяльності, а саме:

1. Змістовий компонент – знання про здоров'я людини, здоровий спосіб життя, безпечну для здоров'я поведінку як об'єкт вивчення (уявлення, поняття, явище тощо, в т. ч. про правила, засоби перетворення об'єкта, про вимоги до результату; про складові та послідовність виконання завдання як одиниці навчальної діяльності тощо).

Змістовий компонент конкретизується відповідно до змісту навчання навчального предмета «Основи здоров'я», що вивчається у 5-10 класах.

При оцінці підлягають аналізу наступні характеристики знань:

- повнота (від фрагментарного відтворення навчального матеріалу до відтворення матеріалу у повному обсязі);
- правильність (від не завжди точного до правильного відтворення навчального матеріалу);
- усвідомленість (від розуміння в основному, переказу, до вміння пояснити, виокремити головне та другорядне);
- застосування знань: адекватність; самостійність в умовах різної міри новизни (за зразком, аналогічні, відносно нові); надання допомоги.

2. Операційно-організаційний компонент – дії, способи дій (вміння, навички), діяльність:

а) предметні (відповідно до змісту навчального предмету «Основи здоров'я»);

б) розумові (порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати тощо) та загальнонавчальні (аналізувати, планувати, організовувати, контролювати процес і результати виконання завдання, діяльності в цілому; вміння користуватися підручником та іншими доступними джерелами інформації);

в) практичні навички та вміння – виконання дій та завдань здоров'язбережувального характеру, готовності адекватно діяти у разі наближення чи виникнення небезпек, умінь і навичок свідомого прийняття рішень.

При оцінці підлягають аналізу наступні характеристики дій:

- правильність;
- швидкість (норми часу визначає вчитель).

Також слід враховувати особливості виконання завдань, а саме:

- розуміння завдання;
- рівень новизни умов завдання (за зразком, аналогічне, відносно нове);
- самостійність виконання (контроль, допомога: практична – спільне виконання дії з вчителем, показ дії; вербальна – повторний інструктаж, аналіз, пояснення завдання, запитання, підказка, вказівка; загальна – стимулювання, підтримка, схвалення, активізація уваги);
- усвідомленість способу виконання завдання (від переказу до пояснення);
- якість виконаної роботи;
- цілеспрямованість, поетапність виконання тощо.

3. Емоційно-мотиваційний компонент – ставлення до навчання. При оцінюванні підлягають аналізу наступні його характеристики:

- характер і сила (байдуже, недостатньо виразне позитивне, зацікавлене, виразне позитивне),
- дієвість (від споглядального (пасивного) до дієвого),
- сталість (від епізодичного до сталого).

Зазначені характеристики змістового, операційно-організаційного та емоційно-мотиваційного компонентів учіння дитини покладено в основу визначення рівнів навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку з навчального предмета «Основи здоров'я» (I – початковий, II – середній, III – достатній) та характеристики навчальних досягнень із зазначенням бального оцінювання (див. таблицю 1). Відповідно, для учнів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня – рівні (I – початковий, II – середній, III – достатній), характеристики навчальних досягнень та сформованості життєвої компетентності (див. таблицю 2). Визначення таких рівнів зумовлено необхідністю оцінювання в учнів з порушеннями інтелектуального розвитку насамперед самостійного застосування набутих знань, умінь та компетенцій.

Загальна характеристика рівнів навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку легкого ступеня

I рівень – початковий

Учень (учениця) має елементарні уявлення про об'єкт вивчення і за допомогою вчителя фрагментарно, не завжди точно відтворює його ознаки.

За словесною інструкцією та за зразком і допомогою вчителя виконує окремі дії здоров'язбережувального змісту. Ставлення до навчання байдуже або недостатньо позитивне. Потребує постійного контролю, значної допомоги та стимулювання з боку вчителя.

II рівень – середній

Учень (учениця) в основному правильно відтворює більшу частину навчального матеріалу. Матеріал розуміє, виокремлює головне, пояснює частково чи за допомогою вчителя. Демонструє достатньо стале зацікавлене ставлення до навчання. Під керівництвом вчителя застосовує здоров'язбережувальні уміння і навички за аналогією. Не систематично дотримується основних правил здорового способу життя. Потребує допомоги в окремих випадках.

III рівень - достатній

Учень (учениця) правильно відтворює матеріал, визначений навчальною програмою. Матеріал розуміє, виокремлює головне і другорядне, пояснює його на прикладах з підручника та власного досвіду.

За вимогою застосовує здоров'язбережувальні уміння і навички в аналогічних та відносно нових умовах. Здатний відносно самостійно і правильно вирішувати аналогічні та відносно нові завдання здоров'язбережувального змісту. Дотримується правил здорового способу життя, сприймає інформацію щодо здоров'я і безпеки. Демонструє стале, виразно-позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності. Потребує підтримки та схвалення в окремих випадках.

Таблиця 1

Рівень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку легкого ступеня
I – початковий	1	Учень (учениця) має фрагментарні уявлення про предмет вивчення. За повної підтримки вчителя частково виконує окремі дії здоров'язбережувального характеру. Дії переважно пасивного характеру. Ставлення до навчання байдуже. Потребує повної підтримки та супроводу з боку вчителя.
	2	Учень (учениця) за допомогою учителя частково розпізнає об'єкт вивчення. Виконує окремі дії здоров'язбережувального змісту на рівні копіювання зразка способу дії. Потребує постійного контролю та стимулювання. Ставлення до навчання байдуже. Поведінка ситуативна.
	3	Учень (учениця) має елементарні уявлення про об'єкт вивчення і за допомогою вчителя фрагментарно, не завжди точно відтворює його ознаки. За словесною інструкцією та за зразком і допомогою вчителя виконує окремі дії здоров'язбережувального змісту. Ставлення до навчання байдуже або недостатньо позитивне. Потребує постійного контролю, значної допомоги та стимулювання з боку вчителя.
II – середній	4	Учень (учениця) відтворює (не завжди правильно) значну частину навчального матеріалу. Матеріал здебільшого розуміє. За вказівкою вчителя здатний, але не завжди правильно, виконати окремі дії, прості завдання, відтворити (елементарно переказати) спосіб виконання завдання. Виявляє ознаки позитивного ставлення до здоров'я та власної безпеки в окремих ситуаціях. Епізодично виконує окремі правила здорового способу життя. Потребує ситуативної допомоги, контролю та стимулювання з боку вчителя.

	5	Учень (учениця) в основному правильно відтворює значну частину навчального матеріалу. За допомогою вчителя визначає головне, аналізує практичні ситуації, передбачені програмою. Виконує основні дії здоров'язбережувальних навичок. Виявляє позитивне ставлення до здоров'я та власної безпеки. За допомоги вчителя застосовує здоров'язбережувальні уміння і навички у стандартних ситуаціях. Демонструє зацікавлене ставлення до навчання. Потребує стимулювання вчителя за ситуацією.
	6	Учень (учениця) в основному правильно відтворює більшу частину навчального матеріалу. Матеріал розуміє, виокремлює головне, пояснює частково чи за допомогою вчителя. Демонструє достатньо стале зацікавлене ставлення до навчання. Під керівництвом вчителя застосовує здоров'язбережувальні уміння і навички за аналогією. Несистематично дотримується основних правил здорового способу життя. Потребує допомоги в окремих випадках.
III-до статн ій	7	Учень (учениця) не завжди точно відтворює знання в програмовому обсязі, елементарно пояснює сутність уявлень і понять здоров'язбережувального змісту; за допомогою вчителя аналізує ситуації, передбачені програмою. Під контролем вчителя самостійно виконує дії та завдання в аналогічних умовах. За спонукую спрямуванням учителя здатний оцінити стан власного здоров'я і власну поведінку в ситуаціях, передбачених програмою; дотримується основних правил здорового способу життя. Демонструє стале, виразно-позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності. Потребує підтримки та схвалення, часткової допомоги.
	8	Учень (учениця) в основному правильно відтворює матеріал, визначений навчальною програмою. Пояснює, виокремлює в ньому головне (суттєве) та другорядне (несуттєве). За незначною допомогою вчителя аналізує нестандартні ситуації та розповідає про шляхи виходу з них. Самостійно застосовує здоров'язбережувальні уміння і навички у стандартних ситуаціях. Виявляє позитивні наміри щодо власного здоров'я і власної поведінки в ситуаціях, передбачених програмою; дотримується правил здорового способу життя, застосовує навички профілактики захворювань і домедичної само- та взаємодопомоги. Демонструє стале, виразно-позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності. Потребує підтримки та схвалення стимулювання.
	9	Учень (учениця) правильно відтворює матеріал, визначений навчальною програмою. Матеріал розуміє,

	виокремлює головне і другорядне, пояснює його на прикладах з підручника та власного досвіду. За вимогою застосовує здоров'язбережувальні уміння і навички в аналогічних та відносно нових умовах. Здатний відносно самостійно і правильно вирішувати аналогічні та відносно нові завдання здоров'язбережувального змісту. Дотримується правил здорового способу життя, сприймає інформацію щодо здоров'я і безпеки. Демонструє стале, виразно-позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності, свідому громадянську позицію та загальні знання про моделі безпеки під час виникнення побутових, природних, техногенних надзвичайних ситуацій. Потребує підтримки та схвалення стимулювання в окремих випадках.
--	---

Таблиця 2

Рівень	Характеристика навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня
I - початковий	Учень (учениця) має фрагментарні уявлення про предмет вивчення. За повної підтримки вчителя частково виконує окремі дії здоров'язбережувального характеру. Дії переважно пасивного характеру. Ставлення до навчання байдуже. Потребує значної постійної допомоги, повної підтримки та супроводу з боку вчителя.
II – середній	Учень (учениця) за допомогою учителя частково розпізнає об'єкт вивчення. Виконує окремі дії здоров'язбережувального змісту на рівні копіювання зразка способу дії. Ставлення до навчання недостатньо позитивне. Поведінка ситуативна. Потребує схвалення, постійної допомоги, супроводу, контролю та стимулювання.
III – достатній	Учень (учениця) має уявлення про об'єкт вивчення. З використанням наочності відтворює (не завжди точно) основні змістові елементи навчального матеріалу. Матеріал в основному розуміє, але пояснити, виокремити в ньому суттєве та другорядне не може. За наслідуванням і словесною інструкцією епізодично виконує прості завдання здоров'язбережувального змісту. Ставлення до навчання ситуативне. Потребує постійної допомоги, активізації стимулювання та контролю.

Сформованість життєвої компетентності

- спілкується рідною, державною мовою;
- дотримується інструкцій дорослого стосовно поведінки у школі, класі, на вулиці, вдома під час надзвичайних подій, що загрожують безпеці;
- комунікативно взаємодіє з дорослими з питань власної життєдіяльності (звернутися по допомогу, повідомити про проблеми здоров'я, про власні потреби зрозумілими для інших та доступними для себе способами), має уявлення про основні вікові особливості індивідуального розвитку підлітків;
- має уявлення про основні вікові особливості індивідуального розвитку підлітків;
- відтворює елементарні дії по догляду за шкірою;
- називає ознаки статевого дозрівання;
- має уявлення про елементарні поняття гігієни статевих стосунків і безпечної поведінки;
- частково вирішує завдання безпечної для здоров'я взаємодії з дорослими та однолітками під час небезпечних ситуацій;
- дотримується інструкцій дорослого стосовно протидії негативному соціальному впливу;
- епізодично виконує практичні дії, що формують способи захисту та піклування про себе та власне здоров'я.

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється на основі врахування рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності (дієвість знань, умінь і навичок, вмотивованість до здорового і безпечного способу життя та його дотримання) та передбачає:

- 1) оцінювання у межах матеріалу, визначеного навчальною програмою «Основи здоров'я»;
- 2) оцінювання у межах можливостей засвоєння учнями програмового матеріалу, зумовлених особливостями їхнього психофізичного розвитку;
- 3) оцінювання відповідних розвитку учнів якісних характеристик навчальних досягнень;
- 4) оцінювання за принципом **позитивізму опори на позитивне**, тобто врахування рівня досягнень учня, а не його невдач.

Видами оцінювання навчальних досягнень учнів з **розумовою відсталістю порушеннями інтелектуального розвитку** є *поточне, тематичне та підсумкове*.

Оцінка з основ здоров'я має бути інструментом підтримки і заохочення на досягнення позитивних змін у знаннях, уміннях, мотиваціях і реальній поведінці. Тому необхідно позитивно оцінювати кожний крок учня (учениці), спрямований на:

- 1) підвищення рівня знань про здоров'я і безпеку життєдіяльності, здоровий спосіб життя, уміння використовувати здобуті знання для власної безпеки, зміцнення здоров'я;
- 2) набуття умінь і навичок, що сприяють підвищенню рівня фізичної, соціальної, духовної та психічної складових здоров'я;

3) позитивне ставлення до здоров'я, дотримання правил здорового і безпечного способу життя, взаємодії у **3** соціум**ом**.